

אָסָא הָוָה דְּחִיל יִתִּיר, אַף עַל גַּב דְּהוּוּ מִפְּשֵׁשׁ
 בְּחַטָּאוֹי, וְלֹא כְדוּד מְלָכָא. אִיהוּ בְּעֵי
 לְמַרְדֵּף אֲבַתְרִייהוּ, וְלֹא יַגִּית לֹזֵן, וְיִקְטוּל לֹזֵן קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, וְכֵךְ הָוָה. דְּכַתִּיב, (דברי הימים ב יד) וַיִּרְדְּפֵם
 אָסָא וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְגו', וְכַתִּיב וַיִּגְוֶף יְיָ אֶת
 הַכּוֹשִׁים לִפְנֵי אָסָא וּלְפָנֵי יְהוּדָה וַיִּנּוּסוּ הַכּוֹשִׁים.
 (ובן) דְּדוּד מַה כְּתִיב בֵּיתָא, (שמואל א ל) וַיִּבֶם דְּדוּד מִהַנְּשָׁף
 וְעַד הָעָרֵב לְמַתְרַתֵּם. אֲבָל אָסָא אִיהוּ רְדִיף וְקְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא מְחִי.

יְהוֹשֻׁפֶט מְלִךְ יְהוּדָה, אוֹף הָכִי נָמִי הָוָה שְׂאִיל.
 וְאָמַר, לָא יְכִילְנָא לְמַרְדֵּף וְלֹא לְקַטְלָא.
 אֲלֵא אָנָּא אֲזַמַּר, וְאֵת קַטִּיל לֹזֵן. בְּגִין דְּלֹא הָוָה
 מִפְּשֵׁשׁ כָּל כֵּךְ בְּאָסָא. וְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵבֵד לִיָּה
 הָכִי. דְּכַתִּיב, (דברי הימים ב כ) וּבִעַת הִחְלוּ בְּרָנָה וּתְהַלְהָ

לשון הקודש

לְמַתְרַתֵּם. אֲבָל אָסָא, הוּא רוֹדֵף וְהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מִכָּה.
 וְגַם יְהוֹשֻׁפֶט מְלִךְ יְהוּדָה כֵּךְ הָיָה מִבְּקִשׁ
 וְאָמַר, אֵינִי יְכוּל לְרַדֵּף וְלֹא לְהַרְגֵי, אֲלֵא
 אֲנִי אֲזַמַּר, וְאֵתָה תְהַרְגֵי אוֹתָם, מִשּׁוּם
 שְׂלֵא הָיָה כָּל כֵּךְ מִפְּשֵׁשׁ כְּמוֹ אָסָא, וְכֵךְ
 עָשָׂה לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכַתוּב (דברי
 הימים-ב כ) וּבִעַת הִחְלוּ בְּרָנָה וּתְהַלְהָ נָתַן ה' ^{ה'}
 מְאָרְבִים עַל בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהָרָ שְׁעִיר

אָסָא הָיָה מִפְּחַד יוֹתֵר. אַף עַל גַּב שְׁהִיָּה
 מִפְּשֵׁשׁ בְּחַטָּאוֹי, וְלֹא כְּמוֹ דוּד הַמְּלָךְ,
 הוּא רָצָה לְרַדֵּף אַחֲרֵיהֶם, וְלֹא לְהַלְחֵם
 בָּהֶם, וַיִּהְרַג אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וְכֵךְ הָיָה, שְׂכַתוּב (דברי הימים-ב יד) וַיִּרְדְּפֵם
 אָסָא וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְגו', וְכַתוּב וַיִּגְוֶף ה' ^{ה'}
 אֶת הַכּוֹשִׁים לִפְנֵי אָסָא וּלְפָנֵי יְהוּדָה
 וַיִּנּוּסוּ הַכּוֹשִׁים. (ובן) מַה כְּתוּב בְּדוּד? (שמואל
 א ל) וַיִּבֶם דְּדוּד מִהַנְּשָׁף וְעַד הָעָרֵב

נתן יי מארבים על בני עמון מואב וְהָר שְׁעִיר הַבָּאִים
לַיהוּדָה וַיִּגְבּוּ.

חֲזַקְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה, אוֹף הָכִי נָמִי אָמַר. אֲנִי לֹא
יְכִילָנָא, לֹא לְזַמְרָא, וְלֹא לְמַרְדָּף, וְלֹא
לְאַנְחָא קָרְבָּא. בְּגִין דְּדַחִיל מֵאֲלִין חוּבִין דְּקִאֲמָרוּן.
מַה כְּתִיב, (מלכים ב יט) וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מֶלֶאךָ יי
וַיֵּךְ בְּמַחֲנֵה אֲשׁוּר מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֲלָף
וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֶּקֶר וַהֲנֵה כָּלָם פְּגָרִים מֵתִים. וְחֲזַקְיָה הָוָה
יְתִיב בְּבֵיתָהּ וּשְׂכִיב בְּעַרְסוֹתָהּ, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
קָטִיל לֹון.

וְמַה צְדִיקִים אֲלִין הוּו דְּחֲלִין מֵאֲלִין חוּבִין, שְׂאָר
בְּנֵי עֲלָמָא עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה. בְּגִין כֶּךָ אֵית
לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַסְתְּמָרָא מֵאֲלִין חוּבִין, וְלַפְּשִׁפְשָׁא
בְּהוֹן כְּדִקְאֲמָרוּן. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלֹטוּן עֲלוּי אֵינוּן יְמֵי
רַע, דְּלֹא מְרַחֲמֵי עֲלֵיהּ.

לשון הקודש

הבאים ליהודה ויגבפו.

וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֶּקֶר וַהֲנֵה כָּלָם פְּגָרִים מֵתִים.
וְחֲזַקְיָה הָנֵה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ, וְשׁוֹכֵב
בְּמִשְׁתּוֹ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֲרַג אוֹתָם.
וְמַה הַצְּדִיקִים הִלְלוּ הָיוּ פּוֹחָדִים מִן
הַחֲטָאִים הִלְלוּ – שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל
אַחַת פְּמָה וְכַמָּה. מִשׁוּם כֶּךָ יֵשׁ לְאָדָם
לְהִשְׁמַר מֵהַחֲטָאִים הִלְלוּ וְלַפְּשִׁפְשׁ בְּהֵם

חֲזַקְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה אָף כֶּךָ גַם אָמַר, אֵינִי
יְכוֹל לֹא לְזַמְרָא וְלֹא לְרַדָּף וְלֹא לְהִלָּחֵם
בְּקָרְבַּ, מִשׁוּם שְׁפַחַד מֵהַחֲטָאִים הִלְלוּ
שְׂאֲמָרוּנוּ. מַה כְּתוּב? (מלכים ב יט) וַיְהִי
בַלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מֶלֶאךָ ה' וַיֵּךְ בְּמַחֲנֵה
אֲשׁוּר מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֲלָף

תָּא חַוִּי, וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אָחָיו. בְּשַׁעֲתָא דְנַפְלוּ
 בְּיַדֵּיהּ, אִיהוּ רַחִים עֲלֵיהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁלִים.
 וְהֵם לֹא הִכּוּרֵהוּ, דְּאִינוּן שְׁמַעוֹן וְלוֹי, אֲתוּ מִסְטָרָא
 דְּדִינָא קִשְׂיָא, וְעַל דָּא לָא רַחִימוּ עֲלֵיהּ. דְּהָא כָּל
 אִינוּן מְאָרִיחוֹן דְּדִינָא קִשְׂיָא, לָא מְרַחֲמֵי עֲלֵיהוּ דְבָנֵי
 נִשְׂא בְּשַׁעֲתָא דְנַפְלֵי בִידֵיהוּ.

וּבְגִין כֶּךָ אָמַר דְּוֹד, (תהלים מט) לָמָּה אִירָא. יִרְאֲתִי לֹא
 כְּתִיב, אֶלֶּא אִירָא, (אֶלֶּא) דְּאִית (נ"א דלית) לִי
 לְמַדְחַל (דף קצט ע"א) מֵאִינוּן יְמֵי רַע, כְּדַקְאֲמָרוּן. עוֹן עֲקֵבֵי
 יִסְבְּנִי, מָאן עֲקֵבֵי. אֵלִין אִינוּן בְּרוּזָא דְמַהִימְנוּתָא.
 דְּכְתִיב, (בראשית כה) וַיָּדֹו אוֹחֹזֶת בְּעֵקֶב עֵשׂו, דָּא הוּא
 עֲקִיבָא. וְאִינוּן עֲקִיבִין דְּמִסְתַּפְּלִין בְּהוּ תְדִיר בְּהֵהוּא
 חוּבָא דְדֵשׁ בִּיהּ פֵּר נֶשׁ תְּדִיר בְּעֵקֵבֵי.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כֶּךָ אָמַר דְּוֹד (תהלים מט) לָמָּה
 אִירָא. לֹא כְתוּב יִרְאֲתִי, אֶלֶּא אִירָא,
 וְאֶלֶּא שְׁיֵשׁ וְשְׁאִין לִי לְפַחַד מֵאוֹתָם יְמֵי
 רַע, כְּפִי שְׁאֲמָרְנוּ. עוֹן עֲקֵבֵי יִסְבְּנִי, מִי
 הֵם עֲקֵבֵי? אֵלִין הֵם בְּסוּד הַאֲמוּנָה,
 שְׁכִתוּב (בראשית כה) וַיָּדֹו אוֹחֹזֶת בְּעֵקֶב עֵשׂו.
 זֶה הוּא הָעֵקֶב, וְהֵם הָעֲקֵבִים שְׁמִסְתַּפְּלִים
 בְּהֵם תְּמִיד, בְּאוֹתוֹ הַחֲטָא שְׁאֲדָם דֵּשׁ בּוּ
 תְּמִיד בְּעֵקֵבֵי.

כְּמוֹ שְׁאֲמָרְנוּ, כְּדִי שְׁלֹא יִשְׁלַטוּ עָלָיו
 אוֹתָם יְמֵי רַע, שְׁלֹא מְרַחֲמִים עָלָיו.
 בְּלֹא רֵאָה, וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אָחָיו. בְּשַׁעֲתָא
 שְׁנַפְלוּ בִידוֹ, הוּא רַחֵם עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם
 שְׁהוּא שְׁלֵם, וְהֵם לֹא הִכּוּרֵהוּ. שְׁאוֹתָם
 שְׁמַעוֹן וְלוֹי בָּאוּ מֵצַד הַדִּין הַקָּשָׁה, וְעַל בִּין
 לֹא רַחֲמוּ עָלָיו, שְׁהָרִי כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי
 הַדִּין הַקָּשָׁה לֹא מְרַחֲמִים עַל בְּנֵי אָדָם
 בְּשַׁעֲתָא שְׁנוֹפְלִים בִּידֵיהֶם.

תָּא חַוִּי, מַה כְּתִיב, (ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁבֵי הָעוֹן בְּחִבְלֵי
הַשָּׂוֵא וּבַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה. בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא,
דְּדַשׁ בֵּיהּ בַּעֲקֵבָא וְלֹא חֵיִישׁ עָלֶיהָ. וְלִבְתַּר אֶתְתַּקַּף
וְאֶתְעַבֵּיד (בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא) בַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, וְאֶתְתַּקַּף הֵהוּא
חֲטָאָה. וְאַסְטִי לִיהּ בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

וּבְאִין אֵינּוֹן צְדִיקֵיָא, דִּידְעִין לְאַסְתַּמְרָא מִחוּבֵיהוֹן,
וְאֵינּוֹן מִפְּשָׁפְשִׁין תְּדִיר בְּעוֹבְדֵיִהוּ. בְּגִין דְּלֹא
יִשְׁתַּבַּח עָלֵיהוּ מְקַטְרָנָא בְּהַאי עֲלָמָא, וְלֹא יִסְמוּן
עָלֵיהוּ לְעֲלָמָא דְאַתִּי. דְּהָא אוֹרֵיִתָא מִתְקַנָּא לְהוּ
אַרְחִין וְשְׂבִילִין לְמִיתָךְ בְּהוּ, דְּכְתִיב, (משלי ג) דְּרָכֶיהָ
דְּרָכֵי נְעִים וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'.

רַבִּי חֵיָא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כד) בְּנַפְּלֹל אוֹיְבֶךָ
אֵל תִּשְׁמַח וּבְכַשְׁלוֹ אֵל יִגַּל לְבָבְךָ. תָּא חַוִּי, קְדַשָּׁא

לשון הקודש

בְּמַעֲשֵׂיהֶם כְּדֵי שְׂלֵא יִמְצֵא עֲלֵיהֶם
מְקַטְרָנָא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יִשְׁמִינּוּ עֲלֵיהֶם
לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁהָרֵי הַתּוֹרָה מִתְקַנְתָּ לָהֶם
דְּרָכִים וְשְׂבִילִים לְלָכֶת בְּהֶם, שְׁפִתּוֹב
(משלי ג) דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נְעִים וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ
שָׁלוֹם.

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם
לָהֶם וְגו'. רַבִּי חֵיָא פָּתַח וְאָמַר, (שם כד)
בְּנַפְּלֹל אוֹיְבֶךָ אֵל תִּשְׁמַח וּבְכַשְׁלוֹ אֵל יִגַּל

בַּא רְאָה מַה כְּתוּב? (ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁבֵי
הָעוֹן בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא וּבַעֲבוֹת הָעֲגָלָה
חֲטָאָה. בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא – שְׁדַשׁ בּוּ בַּעֲקֵב
וְלֹא חוֹשֵׁשׁ עָלָיו, וְאַחַר כֵּן מִתְחַזֵּק
וְנַעֲשֶׂה (בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא) בַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה,
וּמִתְחַזֵּק אוֹתוֹ חֲטָאָה, וּמִסְטָה אוֹתוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׂוִדְעִים לְהַשְׁמֵר
מִחֲטָאֵיהֶם, וְהֵם תְּמִיד מִפְּשָׁפְשִׁים

בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד לַיהוָה לְבַר נָשׁ, דִּיזְכִּי לִיקְרָא דִּילוּיָה,
וְלִשְׁמֵשָׁא קַמִּיה תְּדִירָא, וְלֵאשְׁתַּדְּלָא בְּאוּרִייתָא
יִמְמָא וְלִילִי. בְּגִין דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְרַעֵי בְּה
בְּאוּרִייתָא תְּדִיר.

וְכִיּוֹן דְּבָרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, יְתֵב קַמִּיה
אוּרִייתָא, וְאוּלִיף לִיה בְּה לְמַנְדַּע אֶרְחָהּ.
מִנְלָן, דְּכַתִּיב, (איוב כח) אִזְ רָאָה וַיִּסְפְּרָה חֲכִינָה וְגַם
חִקְרָה. וְלִבְתָּר, וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יֵרָאֵת יְיָ הִיא חֲכִמָּה
וְסוּר מֵרַע בִּינָה. כִּיּוֹן דְּאִסְתַּבַּל בְּה וְלֹא נָטִיר לָהּ,
עֶבֶר עַל פְּקוּדָא דְּמֵאֲרִיָּה וְאֶתְפֶּס בְּחוּבִיָּה.

וְכָל אֵינּוֹן דְּעֶבְרֵי עַל מְלָה חֲדָא דְּאוּרִייתָא, אֶתְפֶּסוּ
בְּה. שְׁלֵמָה מְלָכָא דְּאֶתְחַבֵּם עַל כָּל בְּנֵי עֵלְמָא,
עֶבֶר עַל מְלָה חֲדָא דְּאוּרִייתָא, וְגַרִים לִיה לְאֶתְעֶבְרָא
מְלֻכוּתִיה מְנִיָּה, וְלֵאֶתְפַּלְגָּא מְלֻכוּתָא מִן בְּנוֵי. מָאן

לשון הקודש

וְאִחֵר כְּדֵי, וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יֵרָאֵת ה' הִיא
חֲכִמָּה וְסוּר מֵרַע בִּינָה. כִּיּוֹן שְׁהִסְתַּבַּל
בְּה וְלֹא שְׁמַר אוֹתָהּ, עֶבֶר עַל מְצוֹת
רְבוּנוּ וְנִתְפֶּס בְּחֵטְאוּ.

וְכָל אוֹתָם שְׁעֶבְרוּ עַל דְּבַר אֶחָד שֶׁל
הַתּוֹרָה נִתְפֶּסוּ בְּה. שְׁלֵמָה הַמְּלֻךְ
שְׁהִתְחַבֵּם עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, עֶבֶר עַל
דְּבַר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְגַרְם לֹו לְהַעֲבִיר
מִמֶּנּוּ אֶת מְלֻכוּתוֹ וְלַפְלֵג אֶת הַמְּלֻכוֹת

לְבָד. בֵּא רָאָה, הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה
אֶת הָאָדָם שְׁיִזְכֶּה לְכַבוֹדוֹ וְלִשְׁמֵשׁ לְפָנָיו
תָּמִיד וְלִהְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת,
מִשׁוּם שְׁהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצָּה בְּה
בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

וְכִיּוֹן שְׁהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת
הָאָדָם, נָתַן לְפָנָיו תּוֹרָה, וְלַמַּד אוֹתוֹ בְּה
לְדַעַת אֶת דְּרָכֶיהָ. מִנְיָן לָנוּ? שְׁכָתוּב (איוב
כח) אִזְ רָאָה וַיִּסְפְּרָה חֲכִינָה וְגַם חִקְרָה.

דַּאֲעֵבֵר עַל אוֹרֵייתָא עַל אַחַת בְּמָה וּבְמָה.

וְיוֹסֵף דְּהוּה יָדַע אוֹרֵייתָא, וְאַחֵי נִפְלוּ בְיַדֵּיהּ,
אִמְאי גִלְגַּל עֲלֵיהוּ כָּל גִּלְגּוּלָא דָּא. וְהָא
אִיתוּ יָדַע אוֹרֵייתָא דְאוֹלִיף לִיה אָבוּי. אֵלָא, חַס
וְשָׁלוֹם דְּיוֹסֵף גִּלְגַּל עֲלֵיהוּ גִלְגּוּלִין לְנִקְמָא מִנֵּיהּ.
אֵלָא כָּל דָּא לָא עֵבֵר, אֵלָא לְאַיִתָּאָה לְאַחוּהּ בְּנִימִין
לְגַבִּיּוּת, דְּתַאוּבְתִּיהּ הָוָה לְגַבִּיּוּת. וְאִיתוּ לָא שָׂבַק לְאַחֵי
לְמַנְפַּל, דְּהָא כְּתִיב, וַיֵּצֵא יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר
וְגו', וְכָל דָּא בְּגִין דְּלָא יִנְפְּלוּן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כַּד בְּרָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְסִיתָרָא, הָוָה אֶסְתַּכַּל בָּהּ תְּדִיר, כְּדִכְתִּיב, (דברים
יא) תָּמִיד עֵינַי יי אֵלֶיךָ בָּהּ, אֲשַׁנְּחֹתָא דִּילִיָּהּ בָּהּ
תְּדִיר, וּכְתִיב אַז רָאָה, דְּהָא שְׂמֵשָׁא בְּאֲשַׁנְּחֹתָא
דִּילִיָּהּ בָּהּ, אֲתַנְּהִיר. וַיִּסְפְּרָה, מָאִי וַיִּסְפְּרָה, בְּמָה דְּאֵת
אָמַר, (איוב כח) מְקוֹם סִפּוּר אֲבַנְיָהּ.

לשון הקודש

אֲעֵלוּ, שְׁתִּשׁוּקְתוּ הִיתָה אֵלָיו, וְהוּא לָא
הַשְׂאִיר אֶת אָחֵיו לְפַל, שְׁהָרִי כְּתוּב וַיֵּצֵא
יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וְגו', וְכָל זֶה
כְּדִי שְׂלָא יִפְלוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁבְרָא תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הַלְּבָבָהּ, הִיָּה תָּמִיד מְסַתַּכַּל בָּהּ,
כְּכַתוּב (דברים יא) תָּמִיד עֵינַי ה' אֵלֶיךָ בָּהּ.
הַשְׁנַחְתוּ בָּהּ תָּמִיד. וּכְתוּב אַז רָאָה,

מִי שְׁעוּבֵר עַל הַתּוֹרָה עַל אַחַת
בְּמָה וּבְמָה.

וְיוֹסֵף שְׁהִיָּה יוֹדַע תּוֹרָה, וְאַחֵי נִפְלוּ
בְיָדוּ, לְמָה גִלְגַּל עֲלֵיהֶם כָּל הַגִּלְגּוּל הַזֶּה,
וְהָרִי הוּא יָדַע אֶת הַתּוֹרָה שְׁלַמֵּד אוֹתוֹ
אָבוּי? אֵלָא חַס וְשָׁלוֹם שְׁיוֹסֵף גִּלְגַּל
עֲלֵיהֶם גִּלְגּוּלִים לְנִקְמָא מֵהֶם, אֵלָא כָּל זֶה
לָא עָשָׂה אֵלָא לְהַבִּיא אֶת אָחֵי בְּנִימִין

הַכִּינָה, דַּאִיְהִי יִתְבָּא בְּתַקוּנָא, בְּתַרְיִסְר תְּחוּמִין,
 מִתְּפִלְגָא בְּשַׁבְעִין קְסִירִין. אֲתַקִּין לָהּ
 בְּשַׁבְעָה סְמִכִין עֲלָאִין, לְאַתְנַהֲרָא וּלְיִתְבָּא עַל שְׁלִימוֹ.
 וְגַם חֲקָרָה, לְאַשְׁגַּחָא עֲלָהּ תְּדוּר, זְמָנָא בְּתַר זְמָנָא,
 דְּלֹא פָּסִיק לְעֲלָמִין.

וּלְבַתַּר אַזְהַר לִיהּ לְבַר נָשׁ, וְאָמַר וַיֹּאמֶר לְאָדָם
 הֵן יִרְאֵת יְיָ הִיא חֲכָמָה וְסוּר מִרְעַ בִּינָה.
 דְּהֵאִי מִתְּעַטְרָא עַל תַּתְּאִי, לְדַחֲלָא וּלְמַנְדַּע לִיהּ
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינָה. וְסוּר מִרְעַ בִּינָה, בְּרִירוֹ
 מִפְּסָלוֹתָא, דְּלֹא לְמִקְרַב בְּתַדִּיָּהּ. וּכְדִין אֲשַׁחֲוִיתָא
 (נ"א אֲשַׁחֲוִיתָא) דְּבִינָה, לְמַנְדַּע וּלְאַסְתַּפְּלָא בִּיקְרָא
 דְּמִלְכָּא עֲלָאָה.

רַבִּי יוֹסִי קָם בְּלִילְיָא חַד לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּאוּרִייתָא,
 וְהוּהוּ תַפְּן עַמִּיָּה חַד יוֹדְאִי, דְּאֶעְרַע בֵּיהּ בְּהֵהוּא

לשון הקודש

ואחר כך הזהיר את האדם ואמר,
 ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה
 וסור מרע בינה, שהרי היא מתעטרת על
 התחתונים לירא ולדעת את הקדוש
 ברוך הוא בגלגלה. וסור מרע בינה, ברור
 מהפסלת שלא לקרב עמו, ואז השגחת
 והמנאות הבינה לדעת ולהסתפל בכבוד
 המלך העליון.

רבי יוסי קם לילה אחד להשתדל

שהרי השמש בהשגחתו בה מאירה.
 ויספרה, מה זה ויספרה? כמו שנאמר
 (איוב כח) מקום ספיר אבנייה.

הכינה, שהיא יושבת בתקון בשנים
 עשר תחומים מחלקת לשבעים שרים,
 התקין אותה בשבעה עמודים עליונים
 להאור ולשבת על שלמות. וגם חקרה,
 להשגיח עליה תמיד, פעם אחר פעם,
 שאין פוסק לעולמים.

ביתא. פתח רבי יוסי ואמר, (משלי י) לא יועילו אוצרות
 רשע וצדקה תציל ממות. לא יועילו אוצרות רשע,
 אליו אינון דלא משתדלי באורייתא, ואזלי בתר מלי
 דעלמא, ולמכנש אוצרין דחיובא. מה כתיב, ואבר
 העשר ההוא בענין רע. בגין דאינון אוצרות רשע.

וצדקה תציל ממות, אליו דמשתדלי באורייתא,
 וידעין אורחהא לאשתדלא בה. דהא
 אורייתא עין חיים אקרי, ואתקריאת צדקה. דכתיב,
 וצדקה תהיה לנו.

דבר אחר, וצדקה תציל ממות, דא צדקה ממש,
 ובתרין גוונין איהו, ובתרין סטרין. קרי ביה
 אורייתא, (דף קצט ע"ב) וקרי ביה צדקה, וכלא חד.

אמר ההוא יודאי, וקרי ביה שלום. אמר רבי יוסי,

לשון הקודש

וצדקה תציל ממות - אלו שמשתדלים
 בתורה ויודעים דרכיה להשתדל בה,
 שהרי התורה נקראת עין חיים, ונקראת
 צדקה, שכתוב (דברים ו) וצדקה תהיה לנו.
 דבר אחר וצדקה תציל ממות - זו
 צדקה ממש, והיא בשני גוונים ובשני
 צדדים. קורא לו תורה וקורא לו צדקה,
 והכל אחד.

אמר אותו היהודי, וקורא לו שלום.

בתורה, והיה שם עמו יהודי אחד שפגש
 בו באותו הבית. פתח רבי יוסי ואמר,
 (משלי י) לא יועילו אוצרות רשע וצדקה
 תציל ממות. לא יועילו אוצרות רשע -
 אלו הם שלא משתדלים בתורה,
 והולכים אחר דברי העולם ולכנס
 אוצרות רשע. מה כתוב? (קהלת ה) ואבר
 העשר ההוא בענין רע, משום שהם
 אוצרות רשע.

הָכִי הוּא וְדָא דְאֶקְרִי שְׁלוֹם. קָם הֵהוּא יוֹדָא,
 וְאַשְׁתַּתַּף בְּחֵדִיָּה, פָּתַח הֵהוּא יוֹדָא וְאָמַר, (משלי כח)
 עוֹבֵד אֲדָמָתוֹ יִשְׁבַּע לָחֶם וּמְרִדֶּה רִיקִים יִשְׁבַּע רִישׁ.
 הָאִי קָרָא קִשְׂיָא, וְכִי שְׁלֵמָה מְלָפָא דְאִיהוּ חֲפִים מְכָל
 בְּנֵי עֲלָמָא, הֵיךְ אָמַר דִּישְׁתַּדַּל בַּר נָשׁ לְמַפְלַח אֲרַעָא
 וְלֹאשְׁתַּדַּלָא אַבְתַּרִּיָּה, וְיִשְׁבּוֹק חַיִּי עֲלָמָא.

אֵלָא רָזָא אִיהוּ. פָּתַח וְאָמַר, (בראשית ב) וַיִּקַּח יְיָ אֱלֹהִים
 אֶת הָאָדָם וַיְנַיְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ,
 וְאֹקְמוּהָ בְּרֹזָא דְקַרְפְּגִין אִיהוּ. תָּא חַיִּי, לְעַבְדָּהּ, דָּא
 מְלָפָא עֲלָאָה. וּלְשִׁמְרָהּ, דָּא מְלָפָא תַתָּאָה. עֲלָמָא
 עֲלָאָה, וְעֲלָמָא תַתָּאָה. לְעַבְדָּהּ (לְדַבְרָא) בְּרֹזָא דְזִכּוֹר,
 וּלְשִׁמְרָהּ בְּרֹזָא דְשָׁמּוֹר.

וּבְגִין כֶּךָ, עוֹבֵד אֲדָמָתוֹ, דָּא גֵן עֵדֶן. דְּאֶעְטְרִיךְ
 לְמַעַבְדַּ וּלְמַפְלַח, וְלֹא מְשַׁכָּא לָהּ בְּרַכָּאן

לשון הקודש

ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְנַיְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן
 לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ, וּבְאֲרוּחוֹ שֶׁהוּא בְּסוּד
 הַקַּרְפָּנוֹת. בֵּא רְאָה, לְעַבְדָּהּ – זֶה הַמְּלָךְ
 הַעֲלִיּוֹן. וּלְשִׁמְרָהּ – זֶה הַמְּלָךְ הַתַּחְתּוֹן.
 הָעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. לְעַבְדָּהּ
 – וְלִזְכָּרוֹ בְּסוּד שֶׁל זְכוֹר. וּלְשִׁמְרָהּ – בְּסוּד
 שֶׁל שְׁמּוֹר.

וּמִשׁוּם כֶּךָ עֵבֵד אֲדָמָתוֹ זֶה גֵן עֵדֶן,
 שְׁצַרִּיךְ לַעֲשׂוֹת וְלַעֲבֹד וְלִמְשֹׁךְ לָהּ

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כֶּךָ זֶה וְדָאִי שְׁנִקְרֵאת
 שְׁלוֹם. קָם אוֹתוֹ הִיְהוּדִי וְהִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ.
 פָּתַח אוֹתוֹ הִיְהוּדִי וְאָמַר, (משלי כח) עֵבֵד
 אֲדָמָתוֹ יִשְׁבַּע לָחֶם וּמְרִדֶּה רִיקִים יִשְׁבַּע
 רִישׁ. הַפְּסוּק הַזֶּה קִשְׂיָה, וְכִי שְׁלֵמָה
 הַמְּלָךְ, שֶׁהוּא חֲכָם מְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם, אִיךְ
 אָמַר שִׁיתְאַמֵּין אָדָם לְעֵבֵד אֶת הָאֲדָמָה
 וְלִהְיוֹת דֹּל אַחֲרֶיהָ וַיַּעֲזֹב חַיִּי עוֹלָם?

אֵלָא סוּד הוּא. פָּתַח וְאָמַר, (בראשית ב) וַיִּקַּח

מִלְעֵילָא. וְכֵן אֶתְפָּרְכָא וְאֶתְמַשְׁכָּא לָהּ בְּרַכָּאן
 מִלְעֵילָא, אִתְּהוּ נָמִי אֶתְפָּרְךְ בְּהִדְהָ. תָּא תְּזִי, דְּכִתְנָא
 דְּמִבְּרַךְ, מִתְּפָרְךְ. בְּמָה דְּאֵתְ אָמַר, (במדבר ו) וְאֲנִי
 אֲבָרְכֶם. וּבְגִין כֵּךְ, עוֹבֵד אֲדַמְתּוּ יִשְׁבַּע לָחֶם, דָּא הוּא
 מְזוּנָא דְלֵעִילָא. וּמְרַדְף רִיקִים, מָאן דִּיתְדַבֵּק בְּסִטְרָא
 אֶתְרָא, דְּאִתְהוּ מְרַדְף רִיקִים. יִשְׁבַּע רִישׁ וְדַאי. אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי, וּפְאָה אַנְתְּ, דְּזִכִּית לְהַאי מַלְחָה.

תו פְּתַח וְאָמַר קָרָא אֶבְתְּרִיה, (משלי כח) אִישׁ אַמוֹנוֹת
 רַב בְּרָכוֹת, דָּא הוּא בַר נָשׁ דְּמַהִּימְנוֹתָא
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּית, כְּגוֹן רַבִּי יִיסָא סָבָא. דְּאֵף
 עַל גַּב דְּהוּה לִיה מִיכְלָא דְּהַהוּא יוֹמָא לְמִיכָל, לָא
 הָוָה מִתְקִין לִיה עַד דְּשָׂאִיל מְזוּנִיה קָמִי מְלָפָא
 קְדִישָׁא. לְבַתָּר דְּצִלִי צְלוֹתִיה וְשָׂאִיל מְזוּנִיה קָמִי
 מְלָפָא, כְּדִין הָוָה מִתְקִין. וְהוּה אָמַר תְּדִיר, לָא
 נְתַקִּין, עַד דִּינְתַנּוֹן מִבִּי מְלָפָא.

לשון הקודש

רבי יוסי, אשריד שזכית לדבר הוה.
 עוד פתח ואמר פסוק אחריו, (משלי כח)
 איש אמונות רב ברכות. זהו אדם שבו
 אמונת הקדוש ברוך הוא, כמו רבי ייסא
 הנזקן, שאף על גב שהיה לו מאכל של
 אותו היום לאכל, לא היה מתקין אותו
 עד שהיה מבקש מזונו לפני המלך
 הקדוש. אחר שהתפלל תפלתו ובקש

ברכות מלמעלה, ובשמתברכת
 ונמשכות לה ברכות מלמעלה, גם הוא
 מתברך עמה. בא ראה שהכהן שמברך
 מתברך, כמו שנאמר (במדבר ו) ואני
 אברכם. ומשום כך עבד אדמתו ישבע
 לחם - זהו המזון שלמעלה. ומרדף
 ריקים - מי שיתדבק בצד האחר שהוא
 מרדף ריקים - ישבע ריש ודאי. אמר

וְאֵין לְהַעֲשִׂיר לֹא יִנְקָה, בְּגִין דְּלֹא בְּעָא לְאַשְׁתְּדָּלָא
 בְּאוּרֵייתָא, דְּאִיהִי חֵיִין דְּעֵלְמָא דִּין, וְחֵיִין
 דְּעֵלְמָא דְּאֵתִי. הַשְׁתָּא דְּאִיהִי שְׁעָתָא לְאַשְׁתְּדָּלָא
 בְּאוּרֵייתָא, נִשְׁתַּדְּלָא.

פְּתַח הַהוּא גִבְרָא בְּרָזָא דְּחֵלְמָא וְאָמַר, וַיִּזְכּוּר יוֹסֵף
 אֶת הַחֲלוּמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'. וַיִּזְכּוּר
 יוֹסֵף אֶת הַחֲלוּמוֹת, וְכִי יוֹסֵף אָמַר (נ"א אָמַר או) אֲדַבֵּר
 לָזֶן אֵינּוֹן חֲלוּמוֹת דְּחָלָם לְהוּ. וְמַה סִּגְיָא לִיָּה אֱלוֹ
 לָא אֲדַבֵּר לְהוּ, דְּהָא יוֹסֵף חֲכִים הָוָה, וְכַתִּיב, כָּל
 עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְּדַעַת וּכְסִיל וּפְרֵשׁ אֲוֵלַת.

אֲבָל, בֵּינּוֹן דְּחֵמָא דְּאֵינּוֹן אָתוּ, וְסִגְרֵי לִיָּה אֲפִין עַל
 אֲרַעָא. בְּדִין אֲדַבֵּר מִמַּה דְּחָלָם לְהוּ, כִּד הָוָה
 עֲמַהוֹן. דְּכַתִּיב, וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם נִצְבָּה וְהִנֵּה
 תְּסַכְּינָה אֶלְמוֹתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶיֶן לְאֶלְמָתִי. אָמַר יוֹסֵף

לשון הקודש

וַיִּזְכּוּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוּמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם
 וְגו'. וַיִּזְכּוּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוּמוֹת, וְכִי לָמַה
 יוֹסֵף וְאָמַר אוֹז זְכַר לָהֶם אוֹתָם הַחֲלוּמוֹת
 שְׁחָלָם לָהֶם, וְמַה הוֹעִיל לוֹ אֱלוֹ לֹא הוֹכִיר
 לָהֶם, שְׁחֲרֵי יוֹסֵף הָיָה חָכֵם, וְכַתּוּב כָּל
 עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְּדַעַת וּכְסִיל וּפְרֵשׁ אֲוֵלַת?
 אֲבָל בֵּינּוֹן שְׂרָאָה שְׁהֵם פְּאוּ וּמִשְׁתַּחֲוִיִּים
 לוֹ אֲפִים עַל הָאָרְצָא, אוֹ נִזְכַּר מִמַּה שְׁחָלָם
 לָהֶם כְּשֶׁהָיָה עֲמָהֶם, שְׁכַתּוּב וְהִנֵּה קָמָה

מִזִּנּוֹ מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ, אוֹ הָיָה מִתְקִין, וְהָיָה
 תְּמִיד אוֹמֵר: לֹא נִתְקִין עַד שְׁיִנְתְּנּוּ מִבֵּית
 הַמֶּלֶךְ.

וְאֵין לְהַעֲשִׂיר לֹא יִנְקָה, מִשּׁוּם שְׁלֵא רָצָה
 לְהַשְׁתַּדְּלָא בַּתּוֹרָה, שְׁהִיא חֲחִיִּים שֶׁל
 הָעוֹלָם הַזֶּה וְחֲחִיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא.
 עֲבָשׁוּ שְׁהִיא הַשְׁעָה לְהַשְׁתַּדְּלָא בַּתּוֹרָה –
 נִשְׁתַּדְּלָא.

פְּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּסוּד הַחֲלוּם וְאָמַר,

בְּשַׁעֲתָא דְחָמָא דְכָרְעִין אֲתוּי קַמִּיָּה. דְכָתִיב, וַיָּבֹאוּ
אֵתִי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ אַפְּסִים אַרְצָה, כְּדִין וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף
אֶת הַחֲלוּמוֹת אֲשֶׁר חָלַם. דְּהָא חָמָא דְהוּוּ מִתְקַיְימִי.

תו, וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוּמוֹת אֲשֶׁר חָלַם, אֲדַבֵּר
לוֹן. בְּגִין דְּלִית נִשְׂיָו קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא,
דְּהָא חָלְמָא דְאִיהוּ טָבָא, בְּעֵי בַר נָשׁ לְאֲדַכְרָא לִיה
דְּלֹא יתְנַשְׂי, וּכְדִין אֲתַקְיָיִם. דְּהָא כְּמַה דְּאֲתַנְשְׂי
קַמִּיָּה דְבַר נִשְׂ, הֲכִי אֲתַנְשְׂי עֲלֵיה.

תָּא חַוִּי, חָלְמָא דְלֹא אֲתַפְּשֵׁר, כְּאֲגַרְתָּא דְלֹא
מִתְקַרְיָא, וְתָא חַוִּי, בְּגִין דְּלֹא אֲדַכְרָא, כְּמֵאן
דְּלֹא יַדַּע לִיה. וְעַל דָּא, מָאן דְּאֲתַנְשְׂי מֵנִיָּה חָלְמָא
וְלֹא יַדַּע לִיה, לָא קַיְימָא עֲלֵיה לְאֲתַקְיָימָא. וּבְגִין דָּא
יוֹסֵף הָוָה דְכִיר חָלְמֵיה, בְּגִין לְאֲתַקְיָימָא. בְּגִין דְּלֹא

לשון הקודש

טוב, צריך אדם להזכירו, שלא ישכח,
ואז מתקיים, שֶׁהָרִי כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁכַּח לְפָנַי
הָאָדָם, כִּף נִשְׁכַּח עֲלָיו.

בַּא רְאָה, חֲלוּם שְׁלֵא נִפְתַּר, כְּאֲגַרְתָּא
שְׁלֵא נִקְרָאָה. וּבֹא רְאָה, מִשּׁוּם שְׁלֵא
נִזְכַּר, כְּמִי שְׁלֵא הִכִּיר אוֹתוֹ. וְעַל זֶה, מִי
שֶׁנִּשְׁכַּח מִמֶּנּוּ חֲלוּם וְלֹא יַדַּע אוֹתוֹ, לֹא
עוֹמֵד עֲלָיו לְהִתְקַיֵּם. וּמִשּׁוּם זֶה יוֹסֵף הָוָה
זוֹכֵר אֶת חֲלוּמוֹ, כְּדִי לְהִתְקַיֵּם, מִשּׁוּם
שְׁלֵא יִשְׁכַּח הַחֲלוּם מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, וְהָוָה

אֲלַמְתִּי וְגַם נִצְבָּה וְהִנֵּה תִסְבִּינָה
אֲלַמְתִּיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוּוּ לְאֲלַמְתִּי. אָמַר
יוֹסֵף בְּשַׁעֲרֵה שְׂרָאָה שְׁבוֹרְעִים אֲתוּי
לְפָנָיו, שְׁכַתוֹב וַיָּבֹאוּ אֵתִי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ
לוֹ אַפְּסִים אַרְצָה, אִזּוּ וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף אֶת
הַחֲלוּמוֹת אֲשֶׁר חָלַם, שֶׁהָרִי רְאָה שֶׁהֵם
קַיְימִים.

עוֹד, וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוּמוֹת אֲשֶׁר חָלַם
– זָכַר אוֹתָם, מִשּׁוּם שְׁאִין שְׁכַחָה לְפָנָי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהָרִי חֲלוּם שֶׁהוּא

וַתִּנְשֵׂי חֶלְמָא מַנִּיָּה לְעֵלָם, וְהָוָה מְחַכֶּה לִּיהַּ תְּדוּר.
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מְרַגְלִים אַתֶּם, אֵיחֻוּ דְכּוּר חֶלְמָא. אֲבָל
מִלָּה לָא אָמַר לוֹן, אֶלְא מְרַגְלִים אַתֶּם.

פְּתַח רַבֵּי יוֹסֵי וְאָמַר, (קהלת ה) פִּי בָא תְּחִלּוּם בְּרוּב
עֲנִין וְקוּל פְּסִיל בְּרוּב דְּבָרִים. פִּי בָא תְּחִלּוּם
בְּרוּב עֲנִין, הָא אוּקְמוּהָ. דְּכַמְּה אֵינּוּן סְמִיכִין בְּחֶלְמָא,
וּמְמַנְן דְּרַגִּין עַל דְּרַגִּין. עַד דְּחֶלְמִין מְנַהֲוֹן קְשׁוּט
פְּלַחוּ, וּמְנַהֲוֹן דְּאִית בְּהוֹן קְשׁוּט וּכְדִיבּוּ. אֲבָל לְאֵינּוּן
זְבָאֵי קְשׁוּט, לָא אַתְּגְלִי לוֹן מְלִין בְּדִיבּוֹן כְּלוּם, אֶלְא
כְּלַחוּ קְשׁוּט.

תָּא חַזֵּי, דְּנִיָּאל מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (דניאל ב) אֲדִין לְדְנִיָּאל
בְּחַזּוּא דִּי לִילְיָא (דף ר ע"א) רְזָא גְלִי. וּכְתִיב, (דניאל ז)
דְּנִיָּאל חֵלֶם חֲזָה וְחַזֵּי רֵאשִׁיָּה עַל מְשַׁכְּבֵיהּ בְּאֲדִין
חֶלְמָא כְּתַב. וְאִי אִית בֵּיהּ מְלִין בְּדִיבּוֹן, אֲמַאי אֵיכְתִיב

לשון הקודש

כָּלֶם אַמְת, וּמַהֶם שֵׁישׁ בְּדָם אַמְת וְכוּב.
אֲבָל לְאוֹתָם עֲדִיקֵי הָאַמְת, אֵין מְתַגְלִים
לְהֶם דְּבָרִים כּוֹזְבִים כְּלוּם, אֶלְא כָּלֶם
אַמְת.

בָּא רָאָה דְּנִיָּאל מַה כְּתוּב בּוּ, (דניאל ב) אִז
לְדְנִיָּאל בְּחַזּוּן הַלִּילָה סוּד גְּלָה, וּכְתוּב
(שם ז) דְּנִיָּאל רָאָה חֵלֶם בְּהִיוֹתוֹ יָשֵׁן עַל
מְשַׁכְּבּוּ, אִז כְּתַב אֶת הַחֵלֶם. וְאִם יֵשׁ בּוּ

תְּמִיד מְצַפָּה לוֹ. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְרַגְלִים
אַתֶּם. הוּא זְכַר אֶת הַחֵלֶם, אֲבָל לָא
אָמַר לְהֶם דְּבַר, אֶלְא מְרַגְלִים אַתֶּם.

פְּתַח רַבֵּי יוֹסֵי וְאָמַר, (קהלת ה) פִּי בָא
תְּחִלּוּם בְּרוּב עֲנִין וְקוּל פְּסִיל בְּרוּב דְּבָרִים.
פִּי בָא תְּחִלּוּם בְּרוּב עֲנִין, הִנֵּה פְּרִשׁוּהָ
שְׁכַמְהָ הֶם הַעוֹזְרִים בְּחֵלֶם, וּמְמַנִּים
דְּרַגּוֹת עַל דְּרַגּוֹת, עַד שְׁהַחֲלוּמוֹת מַהֶם

בין בתובים. אלא אינון זכאי קשוט, בשעתא
 דנשמתיחון סלקין. לא מתחברן בהו, אלא מלין
 קדישין. דאודעין לון מלי דקשוט, מלין קיימן דלא
 משקרן לעלמין.

ואי תימא, הא תנן דדוד מלכא לא חמא חלמא
 טבא. הא אשתמע דהיה חמי דוד מלין דלא
 קשוט. אלא ודאי, כל יומיו הוה משתדל לאושדא
 דמין, ואגה קרבין, וכל חלמיו לא הוו אלא חלמין
 בישין. חורבא ושוממותא ודמא ואושירו דדמין, ולא
 חלמא דשלם.

ואי תימא, לבר נש טב אחזיאו ליה חלמא בישא,
 חכי הוא ודאי. כל אינון בישין דזמינין
 לאתדבקא על אינון דעברי על פתגמי דאורייתא,
 ואינון עונשין דזמינין לאתענשא בההוא עלמא.

לשון הקודש

ימיו היה משתדל לשפד דמים ונלחם
 קרבות, וכל חלומות לא היו אלא
 חלומות רעים, הרפן ושממה ודם
 ושפיכות דמים, ולא חלום של שלום.

ואם תאמר, לאדם טוב מראים חלום
 רע? כך זה ודאי. כל אותם רעות
 שעתידים להשיג – על אותם שעוברים
 על דברי תורה, ואותם ענשים שעתידים
 להענש בעולם ההוא כלם רואה, כדי

דברים כוזבים, למה נכתב בין
 הכתובים? אלא אותם צדיקי אמת,
 בשעה שנשמותיהם עולות, לא
 מתחברים בהם אלא דברים קדושים,
 שמודיעים לו דברי אמת, דברים קמים,
 שלא משקרם לעולמים.

ואם תאמר, הנה שנינו שדוד המלך לא
 ראה חלום טוב, הנה נשמע שהיה רואה
 דוד דברים שלא אמת? אלא ודאי, כל

בְּלִהוּ חָמִי. בְּגִין דְּכָל שַׁעְתָּא יְהֵא דְחִילוּ דְמָרִיָּה
עֲלֵיהּ, וְהָא אֲתַעְרוּ. דְּכַתִּיב, (קהלת א) וְהֶאֱלֹהִים עָשָׂה
שְׂיִירָאוּ מִלְּפָנָיו, זֶה חֵלוֹם רַע. וְעַל דָּא, לְהֵוּא זַכָּאָה,
אַחֲזִיו לִיה חֵלְמָא בִישָׂא, כְּמָה דְאַתְמָר.

תָּא חָזִי, דְּהָא תְּנִינָן, דְּהֵהוּא בַר נָשׁ דְּחָמִי חֵלְמָא,
בְּעֵי לִיה לְמַפְתַּח פּוֹמִיָּה בֵּיה קָמִי בְּנֵי נָשָׂא
דְּרַחֲמֵי לִיה. בְּגִין דִּי־סִתְּלַק רַעוּתָא דְלֵהוֹן לְגַבִּיהּ לְטַב,
וַיִּפְתַּחוּן פּוֹמִיָּהוּ לְטַב, וַיִּשְׁתַּפַּח רַעוּתָא וּמְלָה כֻלָּא
לְטַב. רַעוּתָא דְאִיהִי מַחֲשָׁבָה, שְׂרוּתָא דְכֻלָּא, וּמְלָה
דְאִיהִי סִיּוּמָא דְכֻלָּא. וְעַל דָּא אֲשַׁתַּפַּח דְּהָא שְׂלִימוּ
אִיהוּ בְּרִזָּא עֲלָאָה.

וּבְגִין כְּדָ אֲתַקְיִים כֻּלָּא, וּבְעֵינָן רַחֲמִין דְּבַר נָשׁ (נ"א)
רַחֲמִין עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ) בְּגִין לְאַתְקִימָא בְּהֵוּא פְּשָׂרָא
טָבָא, וְכֻלָּא אִיהוּ כְּדַקָּא יְאוּת. וּבְגִין כְּדָ קְדָשָׁא בְּרִידָ

לשון הקודש

שִׁיעֲלָה רַצוֹנָם אֵלָיו לְטוֹב וַיִּפְתַּחוּ פִּיהֶם
לְטוֹב, וַיִּמְצֵא הַרְצוֹן וְהַדְּבָר הַכֹּל לְטוֹב.
הַרְצוֹן שֶׁהוּא הַמַּחֲשָׁבָה רְאשִׁית הַכֹּל,
וְהַמְלָה שֶׁהִיא סִיּוּם הַכֹּל. וְעַל כֵּן נִמְצָא
שֶׁהִנֵּה הוּא שְׁלֹמֹת בְּסוּד עֲלִיוֹן.

וּמִשׁוּם כֵּךְ הַכֹּל מִתְקַיֵּם, וְצָרִיכִים
אוֹהֲבֵי הָאִישׁ לְהִתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ פִּתְרוֹן
טוֹב, וְהַכֹּל הוּא כְּרָאוּי. וּמִשׁוּם כֵּךְ

שֶׁכָּל שַׁעֲה תַהֲיֵה יִרְאת אֲדוֹנָהּ עֲלִיו. וְהִנֵּה
הֵעִירוּ שְׁכַתוֹב (קהלת א) וְהֶאֱלֹהִים עָשָׂה
שְׂיִירָאוּ מִלְּפָנָיו – זֶה חֵלוֹם רַע. וְעַל זֶה
לְאוֹתוֹ צָדִיק מְרַאִים לוֹ חֵלוֹם רַע, כְּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּאָר.

כֵּן רְאֵה, שֶׁהִנֵּה שְׁנִינָנָה שְׂאוֹתוֹ אָדָם
שְׂרוּתָהּ חֵלוֹם, צָרִידָ לּוֹ לְפַתַּח אֶת פִּיו בּוֹ
לְפָנֵי אַנְשִׁים שְׂאוֹהֲבִים אוֹתוֹ, כְּדֵי

הוא אודע ליה לבר נש, כל תד ותד, בַּהֲהוּא דְרִגְא
 דִּילִיה, כְּמַה דְּאִיהוּ. וּבַהֲהוּא גְּוֹנָא דְּכָל תַּד וְתַד,
 כְּמַה דְּאִיהוּ חֵלְמָא. אָמַר הַהוּא יוֹדָא, וְדָא דְּחֵלְמָא
 לָאו אִיהוּ אֱלָא לְבַר נֶשׁ זַכָּא, דְּאִיהוּ חֵמָא חֵלְמָא
 כְּדָקָא חַוִּי.

וְתָא חַוִּי, דְּכַד בַּר נֶשׁ נָאִים עַל עַרְסִיה, נִשְׁמַתִּיה
 נִכְקָא וְשִׁטָּא בְּעֵלְמָא לְעִילָא, וְעָאֲלַת בְּאַתְרָא
 דְּעָאֲלַת. וּכְמַה חֲבִילִי טְהוּרִין, קְיִימִין וְאֶזְלִין בְּעֵלְמָא,
 וּפְגִעִין בָּהּ בְּהַהוּא נִשְׁמַתָּא. אִי זַכָּא הִיא, סְלֶקָא
 לְעִילָא וְחֵמָא מַה דְּחֵמָאֲת. וְאִי לָאו, אֲתַאֲחַדַּת
 בְּהַהוּא סְטְרָא, וּמוֹדִיעִין לָהּ מַלְיָן כְּדִיבּוֹן, אוּ מַלְיָן
 דְּזַמְיִינִין לְמִיתִי לְזַמֵּן קָרִיב. וְכַד אֲתַעַר הַהוּא נִשְׁמַתָּא
 דְּבִיה, אִיהִי מוֹדְעָא לִיה מַה דְּחֵמָאֲת.

וְעַל דָּא, לְבַר נֶשׁ דְּלָאו אִיהוּ זַכָּא, מוֹדִיעִין לִיה

לשון הקודש

מזיקים עומדים והולכים בעולם ופוגעים
 את אותה הנשמה. אם היא צדיקה,
 עולה למעלה ורואה מה שרואה. ואם
 לא, נאחזת בעד ההוא, ומודיעים לה
 דברים פזיזים או דברים שעתידים לבא
 לזמן הקרוב. וכשמתעוררת אותה
 הנשמה שבו, היא מודיעה לו מה
 שראתה.

ועל פן לאדם שאינו צדיק מודיעים לו

הקדוש ברוך הוא מודיע לאדם כל אחד
 ואחד באותה הדרגה שלו כמו שהוא,
 ובאותו גון שכל אחד ואחד אומר שיהיה
 חלום. אמר אותו יהודי, ודאי שהחלום
 אינו אלא לאדם צדיק, שהוא ראה חלום
 בראוי.

ובא וראה, שבאשר אדם ישן על מפתו,
 נשמתו יוצאת ומשוטטת בעולם למעלה
 ונכנסת למקום שנכנסת, וכמה קבוצות